

Vive la difference

Af Robin Engelhardt

5 Fornøjelsen er kort, stillingen grotesk og omkostningerne uendelige. Men alligevel bruger vi vores halve liv på at behage det andet køn. Vi spejder og vi flirter; vi taler dem halvt bedøvet for at vinde deres gunst, og vi øser ud af vores største værdier og inderste følelser. For et godt ord. Det er
10 ikke så mærkeligt, at ideen om den store kærlighed er blevet det foretrukne ikon for mennesker, når man nu ikke kan finde på andre gode forklaringer for, hvorfor vi gør os alt det besvær.

Hvad der i virkeligheden ligger bag, er vi os kun instinktivt
15 bevidst. En mekanisk viden, hvis sprog er en fire-fjerdedelstakt under dynen. Egentlig et underligt syn, som ville få fremmede til at blive mægtigt forbløffede, hvis ikke de selv kendte til det ukuelige seksuelle begær. Men end ikke sex er grunden. Den dybeste grund til vores evige higen og
20 søgen - disse menneskelige lidelsers og glæders dybeste årsag - er det gådefulde begreb kaldet udødeligheden. Eller evolutionen, som den benævnes så nøgternt i dag. Vi lever videre i vores børn og børnebørn, både som mennesker og som art. Og hvis der er noget gammel visdom og moderne
25 naturvidenskab kan blive enige om, er det dette ubestridelige og banale faktum.

Der er dog også en hel masse andre sandheder at berette om, når det gælder videreførelsen af menneskeslægten. Sandheder
30 som omhandler førhen uanede kendsgerninger om kampe, samarbejde og særdeles udspekulerede adfærdsmønstre. Også disse taktiske fremgangsmåder mellem kønnene er i vid udstrækning instinktive og mekaniske. Vi kalder dem flirt, forelskelse, kamp, voldtægt, kærlighed, affærer, jalousi, promiskuitet, og meget mere. Det er følelsesmæssige
35 reaktioner, som er mejslet så dybt ind i vores kroppe, at vi kun med den største anstrengelse formår at kæmpe imod dem. Ofte forgæves.

Nu vil nogle sikkert frygte, at en så sort og darwinistisk
40 vinkel i en debatbog om mande- og kvinderoller kun kan blive en åndløs tekst, der biologiserer alt ihjel. Ærlig talt, jeg kunne godt fristes til det. Jeg kunne godt finde på at referere alenlange forskningsresultater om, hvorfor voldtægt kan være delvist biologisk funderet, hvorfor promiskuitet er
45 en vigtig overlevelsesstrategi blandt pattedyr, hvorfor altruisme kan ses som en forfinet form for egoisme og om, hvorfor trofasthed er en seksuel afvigelse af den yderst sjældne slags. Der findes en stadig voksende strøm af nye bøger om emnet, kaldt sociobiologi, evolutionær psykologi og
50 miljøantropologi, og som alle fokuserer på de biologiske aspekter af den menneskelige adfærd, ofte krydret med referencer til lignende adfærd hos andre dyrearter end *Homo*

sapiens. Denne form for pseudo- eller rettere "protovidenskab" er ved at vinde tiltagende indpas på diverse fakulteter og i det offentlige rum. Og selvom den i mange henseende står på et spinkelt grundlag, hvad de faktuelle data angår, kunne den være et ganske berigende element i forståelsen af mennesker. Den er kun en flig af hele sandheden. Men det er alligevel interessant at forsøge at tænke biologiseringen (også kulturelt) til ende, især når man medtager de forargede reaktioner, som man ofte møder, når man taler om dette prekære emne.

Men jeg ved også, at mennesker generelt kun er interesserede i at få noget at vide om glasuren, det vil sige om det metafysiske sukkerlag, der iklæder vores bevæggrunde og drifter et skær af fri vilje. Måske er dette igen et forsøg på at undfly sin krop og sin skæbne. Jeg ved det ikke. Men jeg ved at der er et betragteligt misforhold mellem ønsket om at diskutere kønsroller og vigtigheden af dem.

Men det kan jo være sjovt at tale om alligevel, ligesom det er sjovt at snakke om astrologi. Derfor vil jeg gerne give mit besyv med, føje mig for redaktørernes ønske, og i stedet for biologi diskutere sukkerlaget - dvs. kamufleringen af biologien. For om man vil det eller ej, eksisterer der en latent biologisering af mennesker, selv i den så lighedselskende ligestillingsdebat. Mine konklusioner er dog blevet en smule overraskende for mig selv, fordi jeg mærkelig nok et kommet frem til, at de største machoer er repræsenteret af kvinder, og at det værste problem i nutidens ligestillingsdebat er den i mine øjne "falske feminisme", som primært er repræsenteret af mænd.

I den danske kønsdebat tør man typisk kun antyde de biologiske forudsætninger for kønsforskellene. For ikke at blive mistænkt for reduktionisme og sexisme, siger man blot "at det skam også er en faktor", uden at komme ind på, hvilke faktorer det er, hvor de har indflydelse, og hvor meget. Jeg tror at en væsentlig årsag til modstanden mod biologiseringen skyldes en antagelse om, at de biologiske forklaringsforsøg af eksisterende forhold opretholder den politiske status quo, og således også menes at opretholde kvindeundertrykkelsen. Men det argument er en fejlslutning. Den har endda et navn: En naturalistisk fejlslutning. Blot fordi man klarlægger et sagsforhold, begår man ikke samtidig en moralsk dom.

Det er rigtigt, at man kan - og mange gør det - se en fremhævelse af en bestemt vinkel som et forsvar for den. Men det er uretfærdigt at gøre. Et eksempel: Forskere mener for nylig at have fundet ud af, at mænds voldtægt af kvinder frem for at være et spørgsmål om magt skyldes udviklingen af en alternativ parringsstrategi, som er evolutionært betinget, og som kun har formålet at overleve, fordi den har haft en vis succes. Men det betyder ikke at voldtægt er acceptabel eller at mænd hermed er undskyldt. Tværtimod fortæller det at man har at gøre med et dybere problem end den blotte ondsindethed,

og som måske kræver en større forståelse og en større bredde af behandlings- og præventionsforanstaltninger.

110 Det mest fiffige argument mod biologiseringen er, at der findes tre slags løgne: "Løgne, forbandede løgne og statistik", som ordsproget hedder. Biologiseringen af menneskers adfærd beskæftiger sig nemlig med gennemsnit og store trends. Løgner opstår så snart man relaterer gennemsnitsdata til sig selv, for så bliver det ekstra tydeligt, hvor reduktionistiske og uvedkommende de er. Men for mig at se, er modstanden mod en statistisk betragtning blot et udtryk for debattens iboende narcissisme. Det må kun handle om mig og min Magnum, resten er kedeligt.

115 Med rette spørges der så: Hvad vil du opnå med at pointere de biologiske faktorer? Svaret er hverken at ville fornærme folk eller at forsvare uretfærdigheder. Svaret er så simpelt som at pointere, at lighed kun kan opnås i en erkendelse og accept af forskelle mellem kønnene, og at en dybere forståelse af forholdene er et skridt på vej derhen.

125 Med "falsk feminisme" forestiller jeg mig opfattelsen af, at lighed er lig med lighed; altså ideen om at mennesker skal måles og vejes med samme alen, og derefter studses til rette, så de også ER lige. Problemet omkring ligeløn indeholder denne præmis, og det gør kønskvotering og positiv særbehandling også. Den falske feminisme kan ikke forstå at lighed kun kan opstå i en accept og transcendering af forskellighed. Den tror vi skal være lige som kloner, og hvis vi ikke er det, så former vi dem til at være det - enten med kønskonstruktivistiske analyser eller god gammel magtkritik. 130 Men den kan ikke komme uden om det: Den falske feminisme er en akademiseret variant af lighedsmageriet. Den falske feminisme er janteloven i rektorkåbe.

Hvis man ikke kan acceptere, at mænd (i snit) er bedre til sport end kvinder, er man slet og ret dum. Men de fleste 140 områder er ikke så entydige. Er kvinder (i snit) bedre pædagoger end mænd? Er mænd (i snit) bedre forskere end kvinder? Er kvinder (i snit) bedre jurister? Folkloren siger ja, og videnskaben siger måske, fordi der mangler overbevisende data, og fordi der på disse områder ikke findes noget videnskabelig måde at måle "bedre" på. 145

Kan man i dagens Danmark påstå at årsagen til, at der ikke findes en eneste berømt kvindelig komponist eller matematiker i den vestlige verden, er andet end sociale konstruktioner og tvangsforanstaltninger? Det er ikke pænt at spekulere over det. Her er den falske feminismes største problem at få det 150 til at se ud som om der ikke er nogen forskel mellem kønnene. En udvej ud af problemet er at skubbe skylden på sociale forhold, dvs. at mænd har tendens til at tilrane sig magten uanset midler eller evner. En anden er den vulgærkonstruktivistiske metode, som typisk benytter sig af det efterhånden gammeldags postmoderne argument: Kvalitet findes kun i subjektet, og derfor er enhver værdimæssig bedømmelse af for eksempel et kunstværk udelukkende et udslag 155

af smag. Ergo skyldes den omstændighed, at de største
160 komponister og matematikere er mænd, blot patriarkatets ønske
om at beholde magten på egne hænder.

Men hovhov! siger den evolutionære psykologi. Det er ikke
hele sandheden. Der findes også den rent "biologiske"
165 omstændighed, at mænd igennem evolutionen har udviklet store
færdigheder i rekognocering, udforskning, fouragering,
innovativ værktøjsbearbejdning, osv., som alle forøger
gransknings- og abstraktionsevnen - et ubetinget krav for
enhver innovativ matematisk eller musikalsk tanke. Mænd lever
170 (i snit) kortere og har i alle perioder af deres liv en højere
risiko for at dø end kvinder, hvilket sandsynligvis skyldes,
at manden altid har været udsat for de højeste krav, når det
gælder præstation, ydeevne og stræben. Konklusionen om, at
mænd I SNIT er bedre på disse områder, er godt nok tabu, men
175 alligevel nærliggende. Dermed ikke sagt at en kvinde, som
virkelig interesserer sig for matematik og har evner til det,
ikke ville kunne måle sig med mænd. Selvfølgelig ville hun
det, og det er heller ikke utænkeligt, at hun ville kunne være
bedre end alle mænd tilsammen. Men det er meget usandsynligt,
og "verdens grimmeste løgn" - statistikken - fortæller noget
180 andet. Og i øvrigt: Argumentet om at kvinder "ikke
interesserer sig" lige så meget for matematik som mænd, er i
sig selv allerede en biologisering.

Og for ikke at blive dømt socialdarwinist i denne sammenhæng,
185 må man igen påpege den naturalistiske fejlslutning: Blot fordi
visse ting ER som de er, betyder det ikke, at de BØR VÆRE som
de er. Men det betyder heller ikke, at det absolut BØR VÆRE
ANDERLEDES, koste hvad det vil, sådan som den falske feminisme
med sin positive særbehandling ofte lægger op til.

190 En væsentlig indvending mod hele denne biologiserende
argumentation findes der dog. Og det er spørgsmålet om,
hvorfor man gør det i det hele taget. Det vil sige, hvorfor
man forsker i det. Hvad er formålet, hvis det ikke kan bruges
til andet end at sige: "Sådan er det i gennemsnit"? Da ethvert
195 nyt perspektiv på et tema også indeholder en understrøm af
anvisning på, hvordan temaet skal behandles, eksisterer der i
receptionen også automatisk et lille "bør". Ingen, som skriver
om et bestemt emne, kan sige sig fri for i læserens øjne også
at være en slags repræsentant for samme. Det er i hvert fald
200 meget svært. Neutralitet beskytter ikke.

Da jeg for eksempel på et tidspunkt skrev en artikel om emnet
på videnskabssiderne i et dagblad (dvs. om nye resultater
inden for den sociobiologiske forskning, hvor artiklen fik
titlen *Hårdt at være handyr*) fik jeg flere forargede
205 læserbreve. Jeg blev straks sat i bås med de forskere jeg
skrev om, som om jeg var deres bestilte lakaj. Det for mig
overraskende i den sammenhæng var egentlig ikke de
kedsommelige beskyldninger om, at jeg var reduktionist,
socialdarwinist og alt muligt andet, men at læserbrevene var
210 skrevet udelukkende af mænd!

Og her kommer jeg så til et virkelig mærkeligt problem, synes jeg: Hvorfor er så mange af de fremtrædende forskere inden for dette forskningsfelt, altså den evolutionære psykologi og miljøantropologien, kvinder, og hvorfor er dette felt et af de
215 mindst mandsdominerede områder overhovedet, mens de fleste kritikere er mænd? Og på det mere personlige plan: Hvorfor kom alle ros for mine spage journalistiske forsøg med emnet fra kvinder (og en enkel bøsse), mens der ikke kom en eneste fra det maskuline heteroseksuelle lag?

220 Mine personlige forsøg på at forstå dette paradoks peger i retning af, at de kvinder, som forsker i de biologiske aspekter af den menneskelige adfærd er de ægte emanciperede kvinder. Det er kvinder, som ser bort fra domme og fordomme, og som vil forske i områder, der virkelig interesserer dem.
225 Mændenes forbehold er, tror jeg, en generel usikkerhed over for emnet, fordi det så nemt kan misforstås som et forsøg på at beholde overmagten.

Der findes mange forhold og misforhold, som ikke er
230 strukturelt betingede, men som bare er. Som eksempel kan man tage den tredje industrielle revolution, som foregår lige nu med computerne og Internettet. Igen er det mændene, der sætter sig på magten, er hurtigst ude med ideer, satsninger og lederposter, selvom der i Danmark er intet strukturelt i vejen
235 for, at også kvinderne kunne gøre det. Hvorfor er det sådan? Hvorfor er kvinder så passive over for de nye jobmuligheder? Argumentet med at kvinder "ikke interesserer sig" for teknik og dumsedutter (altså et biologisk argument) er endda skudt ved siden af, fordi nutidens brugervenlige computere kun
240 kræver et minimum af teknisk knowhow. Der venter et helt kontinent af ubenyttede forretningsområder og kulturelle anvendelsesmuligheder, lige fra online-shopping og undervisning til komparative litteraturstudier. Men andelen af kvinder i den branche kommer stadig ikke over de cirka 15
245 procent, og endnu mindre når det gælder opstartsfirmar og lederstillinger.

Et andet eksempel er den faktuelle diskrimination af fædre. Når en skilsmisse er kommet så langt ude, at dens ulykkelige konsekvens er et retlig afgørelse om forældremyndigheden ved
250 domstolen, har dommerne ofte ikke andet at falde tilbage på end deres biologiske fordom. 3/14-reglen hedder den, og går ud på at anse faderen som et skaffedyr og fritidsonkel, der giver ham lov til at have barnet i maksimalt en weekend hver anden uge, mens moderen (biologisk forklaring: »Jeg har jo ammet
255 barnet, og derfor er det mere knyttet til mig«) i realiteten får lov at opdrage barnet resten af tiden. Barnets tarv kaldes det.

At den falske feminisme ikke stiller spørgsmålstegn ved den mekanik fortæller at det er den mest biologiserende forsamling
260 af alle. For den falske feminisme er det mødrene, som er 'de bedste til at passe DERES børn'.

265 Som socialistisk idé kan det sagtens forsvares at kæmpe for ligeløn. Det tilslutter jeg mig gerne med visse forbehold. Men kan det også forsvares i en helt igennem kapitalistisk verden? Hvis man accepterer, at mennesker aflønnes i forhold til deres kvaliteter og ydeevne, må man så ikke også acceptere, at der findes fagområder, hvor mænd og kvinder (i snit) får forskelligt i løn?

270 Svarene er ikke nemme og de kræver omtanke. Og indrømmet: Langt det største problem i dag er stadig det omvendte, nemlig at kvinder (i snit) får mindre i løn for at gøre det samme arbejde som deres mandlige kolleger. Men kuren mod den uretfærdighed er ikke at forlange absolut lighed, kønskvotering og positiv særbehandling. Kuren er (ud over at 275 afvikle den gammeldags sexismen på arbejdsmarkedet) at finde frem til en arbejdsdeling, hvor enhver kan bidrage på sin mest værdifulde måde, altså kuren er igen en accept af den individuelle forskel. Belønningen må være afhængig af den 280 værdi man mener, arbejdet har for samfundet - og her er såvel det at få børn, at bygge huse som det at lede et firma indbefattet.

Tendensen går desværre mere i retning af lighedsmageri, dvs. i retning af at forme mennesker, såvel kvinder som mænd, ind 285 på en kønsløs middelvej, hvor resultatet bliver derefter. Hvis man kunne gøre mænd gravide i dag, ville det sikkert blive til en moralsk lov at også mænd skal prøve at få børn. Som Buridans æsel bliver vi i dag stillet ind i midten af ingenting, og konsekvensen er at vi ikke kan finde os selv. Af 290 kvinder kræver man maskulinitet, gennemslagskraft, tilrådighed på arbejdsmarkedet og helst ingen børn. Og af mænd kræver man arbejdsdeling i hjemmet, brune kunst kroppe, bløde værdier og andægtige debatbøger, som kan diskutere problemet stolpe op og stolpe ned.

295 Hvorfor ikke slå et slag for pluralismen i samfundet, mangfoldigheden blandt mennesker og forskelligheden hos kønnene. Forskellen er ikke stor, men stor nok til at blive dyrket og holdt fast i. Supplér ligestillingsminister Jytte Andersen med en forskellighedsminister, som giver os lov til 300 at være os selv. Vive la difference!